המכללה האקדמית
אחוה
Achva Academic College
الكلية الأكاديميّة أحفا

תשובות ההמשכיות בין גן הילדים לבית

מציגות: בר פרץ, ליאור מאיר,
שרית בן יוסף, שיר אטדגי.

בהנחייתה של מיכל גטניו - קאלוש.

תשע"ה 2015

הרציונל לחשיבות ההאשפיות בין גן הילדים לבית

חוברת זו מיועדת לגננות ולהורים ובה מוצעים רעיונות לפעילויות המעודדות שיתוף פעולה בין המשפחה לגן הילדים .
פעילויות אלה משלבות בתוכן את 5 עקרונות התיווך. תחילה נסביר מעט על התיווך ועקרונותיו:
תיווך הוא פעולה של צד שלישי שמביאה לחיבור של שני הצדדים.
המטרה בתיווך היא למידה, תמיכה ביכולות המולדות של הלומד והגמשה של המבנה הקוגניטיבי.
<u>התיווך מתקיים בעזרת 5 עקרונות:</u>
1) כוונה והדדיות- נכונות המתווך להתייחס ליוזמות הילד ולהתאמץ לקלוט את איתותיו. נדרשת רגישות, תשומת לב וראיית הלומד כפעיל ולא כסביל.
2) הרחבה- הרחבת הידע והמודעות של הלומד מעבר ל"כאן ועכשיו".
ההרחבה מקדמת חשיבה מופשטת. נדרשת התייחסות ליוזמות, הקשבה לשאלות מצד הלומד והבעת עניין בו.
3) תיווך למשמעות- שיום, זיהוי דברים וקריאה בשמם. פעולות אלה פותחות את אשנבי הלמידה.
4) תיווך תחושת יכולת- התנהגות מילולית/ בלתי מילולית המבטאת שביעות רצון מהתנהגות הילד ומעבירה לו מסר שהוא מוצלח. לצורך כך נדרשת הקשבה לילד ולדבריו ולעיתים שינוי המשימה כדי לאשר תחושת הצלחה.
5) ויסות התנהגות- נועד להביא את הלומד להתאים את פעולותיו לדרישות המשימה ובעקבות כך לתכנן את פעולותיו מראש. נדרשת תשומת לב עקבית מצד המתווך לפעולות הלומד והצעה/הדגמה של פתרונות בעת הצורך.

בתחילת התהליך העלינו בעזרת מיכל, מרצת הקורס כחלק מפרויקט PBL את השאלה הפורייה:
כיצד ניתן לעודד המשכיות בין הגן לבית בעזרת עקרונות התיווך?
בחרנו בשאלה זו בעקבות העבודה המעשית שלנו השנה, במהלכה נחשפנו לחשיבות שיש לקשר ולמעורבות בין צוות הגן לבית ולמשפחת הילד.
על החשיבות לקשר הדדי זה קראנו גם במאמרים ונפרט כאן.

לשם יצירת מערכת אחידה בה יתקיימו שיתוף, תיאום ציפיות ותקשורת אפקטיבית.
חשוב שיהיו מפגשים שיזמנו להורים ולצוות החינוכי הזדמנויות ללמוד על הילד וזה על זה.
הורים המעוניינים לשתף פעולה רואים בעצמם אחראים להתפתחות ילדם ולא מטילים את האחריות על הגננת בלבד, הם מוכנים לתרום זמן וידע כל אחד בתחומו שלו.
ניתן לגייס משאבים שונים של הורים כדי לסייע לפעילות הגן- ידע בנושאים שונים, עזרה טכנית ויכולת אירגונית בהתאם ליכולתו של כל אחד מההורים.
חשוב להדגיש: הורים אינם מוכרחים לעשות כל פעילות, כל הורה והיכולות האישיות שלו.
שיתוף הפעולה בין ההורים והמשפחה לצוות החינוכי תורמים לילד וכן לשני הצדדים. שיתוף זה תורם להורים על ידי כך שיכירו מקרוב את עולם הילד, את צרכיו, רצונותיו, מקומו החברתי ואת נקודות החוזק והחולשה שלו.
ההורים גם נחשפים לדרך החינוך של הגננת ויכולים להכיר מקרוב את המערכת בה מתחנך הילד שלהם.
מטרת הפעילויות היא החוויה המשותפת בן ההורים לגן ולא התוצר החומרי.
הגננת גם היא נתרמת משיתוף הפעולה על ידי כך שהיא לומדת על דרך החינוך של ההורים, מכירה את הילד על רקע ביתו ואת הרגליו וכך יכולה לסייע לו בתחומים בהם מתקשה בבית ויכולה באמצעות הדרכה לסייע להורים בתחומים של עבודה בבית עם הילד.
ההכרה בחשיבות מעורבות ההורים בחינוך ילדיהם תסייע לגננת ליצור שותפות עם הורי הילד ומשפחתו.
קשר טוב יביא לתחושת יכולת ותמיכה בקרב שני הצדדים וימנע תחושת שחיקה של הצוות החינוכי וההורים בעבודה עם הילד.

כעת נציג מגוון פעילויות המיועדות לגננת אשר יעזרו לשפר את הקשר בין הבית לגן הילדים.

אני ומשפחתי

הגננת קובעת תאריכים במשותף עם ההורים. תאריכים הנקבעים מראש בתחילת בשנה (2 ילדים בשבוע).
אחד ההורים מגיע לגן ויחד עם הילד הם מספרים על עצמם ומשפחתם, ניתן לשלב עזרי המחשה כגון תמונות, משחקים, סרטונים ועוד.
בסוף הפעילות ניתן לשתף את ילדי הגן ולתת להם את האפשרות להגיב ולספר את תחושותיהם לגביי הנושא המדובר.

- <u>כוונה והדדיות</u> - ההורים והילדים יושבים ומתכננים יחד את מה שרוצים להעביר לילדי הגן, לוקחים בחשבון מה יעניין את הילדים, באיזו דרך ניתן להעביר את המידע בצורה מעניינת ביותר.
- <u>תיווך תחושת יכולת</u> - תחושת היכולת בפעילות זו יכולה לבוא ליידי ביטוי בהכנסת ההורה לגן ותחושת הגאווה של הילד בהורה תחושה אשר מעצימה את הילד. בנוסף הילד מקבל את תחושת היכולת מתגובת ילדי הגן על כך שהוא עומד מולם ומספר על עצמו ועל משפחתו.
- <u>הרחבה</u> - הילדים יכולים להזדהות עם הסיפורים והחוויות ולקשר לחוויות משלהם ובכך לפתח ולהשוות בין הנושא המסופר לנושאים נוספים .

לדוגמא : אבא ובן מספרים שהבילוי המשפחתי המועדף עליהם זה ים ובעקבות סיפורם אחד הילדים קישר ושיתף שהוא אוהב ללכת עם אבא שלו לבריכה ובכך הרחיב את הסיפור על נושא הים לנושא בריכה ושחיה.

חוויות מסוף השבוע

הילד כותב / מצייר בעזרת הוריו את החוויות התחושות מסוף השבוע .
ביום ראשון בעזרת הגננת הילד מציג ומספר לשאר הילדים את חוויותיו.
כל שבוע הגננת יוצרת אלבום חוויות לילדי הגן ע"י איסוף הציורים והדפים הכתובים.

- **כוונה והדדיות** - ההורים והילדים יושבים וכותבים יחד את החוויות שעברו על הילד בשבת, בפעילות זו יש אינטראקציה הדדית בין הילד, הגננת וילדי הגן.
- **הרחבה** - הילדים יכולים להזדהות עם הסיפורים והחוויות ולקשר לחוויות משלהם ובכך לפתח ולהשוות בין הנושא המסופר לנושאים אחרים.
- **תיווך לתחושת יכולת** - הגננת יכולה להעצים את הילד על ידי מתן משוב חיובי על ההשקעה, החוויות שסיפר לילדי הגן, התמונה שצייר והאם ניתן היה להבין את החוויות והרגשות מן הציור. בנוסף הילד בוחר לפי יכולתו האם מעדיף לכתוב ביחד עם ההורה או לצייר.
- **תיווך למשמעות** - הילד מספר על רגשותיו בחוויות שעבר ובכך לומד לשיים את הרגש.
- **ויסות התנהגות** - בא ליידי ביטוי בכך שהילד מספר בעזרת הגננת ודף כתוב / ציור וזה עוזר לו לתכנן,לאסוף נתונים, מה לספר קודם ומה לאחר מכן.

משחק משפחתי

הילד בעזרת הצוות החינוכי יוצר בגן משחק משפחתי שאותו הוא לוקח לבית ומשחק עם משפחתו.
משחקים כמו: סולמות ונחשים, טריוויה
לילד ניתנת הבחירה איזה משחק משפחתי יכין.
המשחקים יכללו שאלות לגבי הילד ולגביי משפחתו
כגון תחביבים, צבעים אהובים, מאכלים, בילויים ועוד.

- **כוונה והדדיות** - הילד חושב יחד עם הגננת על שאלות ותשובות של המשחק תוך התחשבות בהנאה המשותפת שלו ושל משפחתו .
- **הרחבה** - הגננת יכולה להשתמש ביצירת המשחק לצורך הרחבה על הנושאים עליהם הילד מדבר, בנוסף תוך כדי המשחק ניתן לפתח את הנושאים ע"י דיבור ושיתוף של כל המשפחה.
- **תיווך לתחושת יכולת** - הילד חש תחושת יכולת על ידי כך שהוא מכין את המשחק בעצמו וכל בני המשפחה משחקים בו ומשבחים את עבודתו, את השאלות, התשובות המגוונות ועוד.
- **תיווך למשמעות** - בשאלות אותם הילד בונה במשחק הוא נותן שמות לתחביבים, לרגשות שלו ושל בני משפחתו.
  בנוסף עצם מתן התשובה ע"י הילד דורשת ממנו לשיים את הדברים והגננת יכלה לעזור לילד בתהליך השיום.
- **ויסות התנהגות** - הילד לומד את כללי המשחק ומסביר אותם לבני משפחתו, הילד נדרש להמתין לתורו במשחק, לתכנן את מהלך המשחק ולפעול בהתאם.

הכנה לגן

הגננת קובעת יום בסמוך לתחילת שנת הלימודים שבו ההורים מגיעים לגן יחד עם הילדים. הילדים מסיירים בגן החדש, מכירים את הפינות בגן ומכירים את צוות הגן. הגננת עורכת מפגש משותף שבו היא נותנת להורים ולילדים להביע את רגשותיהם ותחושותיהם.

בנוסף כל הורה וילד יוצרים משהו משותף .

כגון שלט למגירה, קופסא לאוכל וכו' .

על מנת ליצור הרגשת שייכות, שנשאר משהו מהבית בגן.

- **כוונה והדדיות**- הגננת חושבת ומתכננת מה יעשו בפעילות היכרות, מה חשוב לה לומר, להסביר ולעשות עם הילדים.
- **הרחבה** - הגננת מרחיבה תוך כדי המפגש את הנושאים עליהם תכננה לדבר בעקבות שאלות ההורים והילדים.
- **תיווך לתחושת יכולת** - מעבר לגן החדש עלול ליצור אצל הילד פחדים וחששות ומפגש הכנה זו יתרום להפגת חששות הילד בעקבות היכרות עם הגן והגננת והתוצר המשותף הנשאר בגן בעזרת ההורים.
- **תיווך למשמעות** - בזמן המפגש המשותף הילדים יכולים להביע ולשיים את תחושותיהם ורגשותיהם לגבי המעבר לתחילת גן חדש.
- **ויסות התנהגות** הילד ילמד את חוקי הגן, ולהתנהג בהתאם אליהם ולא על פי רצונותיו האישיים.

ספרייה פעילה בגן

החלפת ספרים בגן וקריאה בבית . פעם בשבוע ילד יבחר בעזרת הגננת ספר, יקח אותו לבית ויקרא ביחד עם ההורים. לאחר מכן יספר בגן מה קרא בבית, ימליץ לחברי ויצייר ציור\ יכתוב בעקבות הקריאה.

- **כוונה והדדיות**- הגננת מסבירה לילדים את משמעות קריאת הספרים. בנוסף הילד בוחר ביחד עם הגננת ספר שהם חושבים שיגרום לו למשפחתו הנאה ויאהבו לקראו אותו. לאחר מכן הילד ומשפחתו מתכננים ביחד מה הילד יספר בפני ילדי הגן או מה יצייר\ יכתוב.
- **הרחבה** - הקריאה המשותפת של הילד עם הוריו יכולה להזכיר לילד סיטואציות מהחיים הקשורות לספר או ספרים דומים שקראו בעבר. בנוסף כאשר הילד ממליץ בפני ילדי הגן על הספר שהוא קרא הילדים יוכלו להיזכר בסיטואציות הדומות למתרחש בספר או בספרים דומים שקראו.
- **תיווך לתחושת יכולת** - לאחר שהילד קורא את הספר בביתו הוא מתכנן מה הוא מציג בפני הילדים.
  ההצגה בפני הילדים גורמת לו תחושת מסוגלות ויכולת מכוון שהוא עשה משהו בעצמו והעביר אותו בפני כל ילד הגן.
- **תיווך למשמעות**- הילד מביע את תחושותיו ומחשבותיו לגבי הספר שקרא ומשיים את הרגשות שלו בכך שהוא מסביר לחבריו האם הוא אהב את הספר או לא , התחבר אליו, אלו תחושות הספר גרם לו להרגיש (עצב, שמחה, כעס וכו׳)
- **ויסות התנהגות**- הילד לומד בעזרת הגננת את כללי השמירה על ספרים. מה מותר ואסור לעשות בזמן הקריאה. הילד צריך לשמור על הכללים כדי להיות חלק מהפעילות.

פעילויות נוספות

תודות...

אנו רוצות להודות למרצה שהנחתה וליוותה אותנו בכל הכנת הפרויקט,

הגב' מיכל גטניו-קאלוש, מדריכה פדגוגית, שנה א'.

הגב' נסיה ריכטר, עריכה לשונית.

בנוסף, ברצוננו להודות על התמיכה ושיתוף הפעולה ל:

ד"ר אתי גרובגלד, רקטור המכללה.

ד"ר ראיסה גוברמן, ראש בית הספר לחינוך.

ד"ר בלהה פריינטה, ראש החוג למדעי החינוך ולפדגוגיה.

ד"ר מירב אייזנברג, ראש המסלול לגיל הרך.

ד"ר לורט שור, ראש החוג לגיל הרך.